

Meddelande om den europeiska högre utbildningen i världen

2012/13:FPM146

Utbildningsdepartementet

2013-08-22

Dokumentbeteckning

KOM (2013) 499

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén Den europeiska högre utbildningen i världen

Sammanfattning

I meddelandet *Den europeiska högre utbildningen i världen* lyfter kommissionen fram den högre utbildningens centrala roll i att bidra till kunskap, anställningsbarhet, produktivitet och ökad ekonomisk tillväxt i Europa. Internationalisering genom ökad mobilitet, partnerskap och digitalt lärande ska bidra till att skapa förutsättningar för individer att, i sin tur, bidra till ökad sysselsättning och tillväxt.

I meddelandet lägger kommissionen fram tre övergripande prioriteringar för EU:s medlemsstater och deras lärosäten. Dessa är

- främjande av studenters och anställdas internationella rörlighet,
- främjande av internationalisering på nationell nivå och digitalt lärande, och
- stärkande av strategiska samarbeten, partnerskap och kapacitetsuppbyggnad.

Kommissionen konstaterar i meddelandet att om Europa ska kunna fortsätta vara en attraktiv studiedestination måste Europas lärosäten öka sin attraktivitet bl.a. genom att hålla en mycket hög kvalitet på sina utbildningar, främja internationell rörlighet för studenter, forskare och anställda samt samarbeta med såväl andra utbildningsanordnare som näringsliv, statlig sektor och samhället i stort både nationellt och internationellt. Internationaliseringsarbetet och attraktiviteten inom europeisk högre utbildning kan, enligt kommissionen, även stärkas genom stöd från EU.

Detta kan exempelvis ske genom insatser för ökad tydlighet och jämförbarhet i fråga om högre utbildning, samt genom stöd till strategiska samarbeten mellan utbildningsanordnare både inom EU och mellan EU:s medlemsstater och övriga världen.

Regeringen anser att kommissionens meddelande *Den europeiska högre utbildningen i världen* tar upp intressanta frågor kring internationaliseringen av högre utbildning. Regeringen stödjer kommissionens fokus på att öka attraktiviteten i europeisk högre utbildning och anser att grunden för ett framgångsrikt arbete inom området måste vara utbildningar av hög kvalitet. Regeringen anser att kvaliteten kan främjas genom ökat samarbete mellan utbildningsanordnare i olika länder i form av t.ex. pedagogisk utveckling eller genom en ökad koncentration av spetskompetens.

Regeringen anser dock att det bör ankomma på varje land att avgöra om det ska finnas en övergripande internationaliseringsstrategi på nationell nivå. Detta har främst sin grund i att regeringen anser att universitets och högskolors självbestämmande bör värnas och att det är utbildningsanordnarna själva som bär det huvudsakliga ansvaret för etablerandet och genomförandet av internationaliseringsstrategier.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens meddelande *Den europeiska högre utbildningen i världen* tar avstamp i de utmaningar högre utbildning står inför som en följd av globalisering och teknisk utveckling. Enligt en rapport från OECD¹ kommer det att finnas 414 miljoner studenter i världen år 2030, att jämföra med dagens 99 miljoner. Konkurrensen om studenter ökar vilket medför ett ökat behov av strategiskt agerande från EU:s medlemsstater, kommissionen och utbildningsanordnarna.

Meddelandet ansluter till kommissionens tidigare meddelande om modernisering av Europas system för högre utbildning (se faktopromemoria 2011/12:FPM16) och meddelandet *En ny syn på utbildning* (se faktopromemoria 2012/13:FPM36). Den ansluter sig även till rådets slutsatser från 11 maj 2010 om internationalisering av den högre utbildningen.

Meddelandet presenterades av kommissionen den 11 juli 2013.

---

¹ Higher Education to 2030 (Vol.1): Demography

1.2.1 Prioriteringar för EU:s medlemsstater och utbildningsanordnare

Kommissionen lyfter i meddelandet fram vikten av att medlemsstater och utbildningsanordnare tar fram breda internationaliseringsstrategier. Enligt kommissionen tenderar dagens strategier att huvudsakligen fokusera på studenters rörlighet. En komplett internationaliseringsstrategi bör enligt kommissionen omfatta följande tre specifika områden.

Studenters, forskares och anställdas rörlighet

Kommissionen konstaterar att studenters, forskares och de anställdas rörlighet är, och kommer fortsätta vara, kärnan i lärosätenas internationaliseringsarbete. Ett kvalitativt studentutbyte kan enligt kommissionen främjas genom bl.a. förbättrad individuell karriärrådgivning, samarbete kring ramverk för kvalifikationer och verktyg för ökad transparens. Erkännande av kompetenser erhållna utomlands är grundläggande för samarbete mellan utbildningsanordnare och för studenters vilja att studera i ett annat land. Kommissionen lyfter också fram vikten av rörlighet mellan EU och övriga delar av världen och att denna rörlighet sker i båda riktningarna.

Kommissionen lyfter också fram betydelsen av att det föreslagna reviderade direktivet om bl.a. migrationsrättsliga regler för studenters och forskares rörlighet (*COM(2013)151 final*) antas och genomförs.

Internationalisering på nationell nivå och digitalt lärande

För att tillförsäkra att studenter som inte har möjlighet att delta i internationell rörlighet ska kunna erhålla de förmågor som krävs i en globaliserad värld anser kommissionen att utbildningsanordnare måste arbeta för att skapa en mer internationell miljö på hemmaplan. För att göra detta bör lärosätena dra nytta av den internationella kompetensen hos lärare och forskare för att utveckla mer internationella kurs- och läroplaner. Studenters och lärares tillgång till språkstudier bör öka. Lärosäten bör också utveckla internationellt samarbete via digitalt lärande och utöka användningen av informations- och kommunikationsteknik (IKT) och öppna utbildningsresurser (OER) för att bana väg för nya former av partnerskap.

Strategiskt samarbete, partnerskap och kapacitetsuppbyggnad

Kommissionen anser att en viktig prioritering för EU:s medlemsstater och utbildningsanordnare är att genom internationella partnerskap och allianser med aktörer i andra länder, stärka den högre utbildningens och forskningens möjligheter att ta itu med globala utmaningar. Medlemsstaterna bör arbeta för att eliminera eventuella hinder i regelverken för etablerandet av dubbla-

och gemensamma examina och för att förbättra förutsättningarna för kvalitetssäkring av transnationell utbildning. Genom samarbete med arbetsgivare både inom och utanför EU kan utbildningsanordnare vidareutveckla kurs- och läroplaner som främjar innovation och entreprenörskap och som kan leda till ytterligare rörlighet och praktik för studenter. Europeiska universitet och högskolor bör även inkludera samarbete med utbildningsanordnare i utvecklingsländer i sina internationaliseringsstrategier.

1.2.2 EU:s bidrag till internationaliseringen av högre utbildning

Kommissionen anser att det fortsatta arbetet på europeisk nivå bör fokusera på att öka attraktiviteten i europeisk högre utbildning genom förbättrad kvalitet och transparens samt ökat världsomfattande samarbete genom partnerskap, dialog och kapacitetssuppletering.

Stöd till rörlighet för studenter och lärare från både EU:s medlemsstater och från andra länder kommer att tillhandahållas inom ramen för programmet Erasmus+ och genom den del i Horisont 2020 som heter Marie Skłodowska-Curie. Inom dessa båda program kommer det också att finnas möjligheter till finansiellt stöd till utvecklandet av gemensamma utbildningsprogram på avancerad nivå och på forskarnivå samt till samarbeten mellan utbildningsanordnare i EU och övriga världen i fråga om kapacitetssuppletering.

Kommissionen avser att, förutom stöd till rörlighet genom EU-programmen, bidra till medlemsstaternas och utbildningsanordnarnas arbete med internationaliseringsstrategier och ovan nämnda fokusområden bl.a. genom att stödja fortsatt arbete med ökad jämförbarhet av kvalifikationer och meriter, vidareutveckling och implementering av verktyget U-Multirank, etablerande av alumnisammanslutningar och samarbete mellan nationella organ för främjande av högre utbildning för att marknadsföra Europa som en attraktiv studiedestination.

Kommissionen planerar också insatser för att stärka internationellt samarbete för främjande av innovation och utveckling. Detta kan ske bl.a. genom fortsatt stöd till utvecklandet av gemensamma utbildningsprogram på avancerad nivå och på forskarnivå som en integrerad del av, eller ett komplement till, de *Kunskaps- och innovationsplattformar (KICs)* som är en del av det *Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT)*.

Kommissionen avser att stärka det evidensbaserade beslutsfattandet inom internationell utbildning genom bl.a. förbättrad insamling och analys av statistik samt dialog med experter.

Kommissionen planerar också att lägga fram ett initiativ för främjande av digitalt lärande och bättre användning av IKT och OER under hösten 2013.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa 2012/13:FPM146

De frågor som hanteras i meddelandet bedöms preliminärt inte ha några effekter på gällande svenska regler.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Inga direkta budgetära konsekvenser kan förutses.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att kommissionens meddelande *Den europeiska högre utbildningen i världen* tar upp intressanta initiativ kring internationaliseringen av högre utbildning. Regeringen stödjer kommissionens fokus på att öka attraktiviteten i europeisk högre utbildning. Regeringen håller även med kommissionen om att det är angeläget att rusta studenter med de kompetenser och förmågor som efterfrågas på arbetsmarknaden. I detta sammanhang är det viktigt att beakta arbetsmarknadsbehoven i förändring, exempelvis att individen kan använda sin kompetens både som anställd och som företagare. Utbildningsanordnare bidrar till samhällets demokratisering och utveckling och det är därför viktigt att utbildning leder till bildning och därmed enskilda individers utveckling, samhällsengagemang och kritiska tänkande.

Regeringen anser att det bör ankomma på varje land att avgöra om det ska finnas en övergripande internationaliseringsstrategi på nationell nivå. Detta har främst sin grund i att regeringen anser att universitetets och högskolors självbestämmande bör värnas och att det är utbildningsanordnarna själva som bär det huvudsakliga ansvaret för etablerandet och genomförandet av internationaliseringsstrategier. Utbildningsanordnarna bör själva ansvara för att deras strategier utgår från lärosätets egna prioriteringar och förutsättningar.

För ett framgångsrikt arbete med att öka attraktionskraften i europeisk högre utbildning krävs utbildningar av hög kvalitet. Regeringen anser att kvaliteten kan främjas genom ökat samarbete mellan utbildningsanordnare i olika länder i form av t.ex. pedagogisk utveckling eller genom en ökad koncentration av spetskompetens. Det bör kunna utgå stöd för sådant utvecklingsarbete inom ramen för det nya programmet Erasmus+. Kvalitetsaspekten bör också vara den avgörande faktorn vid etablerande av prioriteringar, samarbeten, tilldelning av ekonomiskt stöd etc. i strävan att uppnå excellens.

Regeringen håller med kommissionen om att det finns fördelar med att stärka samarbetet på europeisk nivå också inom yrkesutbildningen utanför högskolan. För närvarande är det dock tveksamt om en

internationaliseringsstrategi av detta slag är lämplig att direkt tillämpas på det svenska systemet för Yrkehögskolan.

2012/13:FPM146

Regeringen välkomnar ökat samarbete när det gäller erkännande av utbildningskvalifikationer som kan bidra till ökad internationell rörlighet. Rörlighet under studietiden kan även medföra att individen blir mer rörlig senare i arbetslivet. Det är även viktigt att i internationaliseringsarbetet samarbeta med internationella organisationer såsom OECD och Unesco.

Samverkan mellan utbildningsanordnare och det omgivande samhället har länge varit en viktig fråga i Sverige. Regeringen ser positivt på insatser för att stärka samarbeten mellan utbildningsanordnare och andra aktörer i samhället, framför allt i syfte att stärka samspelet mellan utbildning, forskning och innovation, den s.k. kunskapstriangeln. Samarbeten av detta slag är viktigt även på en internationell nivå.

Regeringen anser att distansutbildning av hög kvalitet i många fall är ett viktigt komplement till det utbildningsutbud som erbjuds på campus och som därmed möjliggör för fler personer att ta del av högre utbildning.

Regeringen anser att verktyget U-Multirank inte främst ska användas för att upprätta rankingstabeller. Det bör framförallt tjäna som ett frivilligt verktyg för lärosätena och användarna (t.ex. studenter och arbetsgivare) när det gäller information om universitet och högskolor. Ett väl utvecklat verktyg som är tillförlitligt, transparent och jämförbart mellan länder kan vara ett stöd i lärosätenas arbete med att jämföra sig med andra lärosäten i kvalitetsförbättringssyfte och i deras arbete med att identifiera samarbetspartners nationellt eller i andra länder.

Regeringen vill i sammanhanget betona vikten av det nationella ansvaret för utbildningsfrågor. Det är av stor vikt att eventuella internationaliseringsstrategier beaktar varje lands förutsättningar och innehåller noggranna avvägningar mellan de initiativ som har ett europeiskt mervärde och de insatser som bäst beslutas och genomförs på nationell nivå.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Remittering inte aktuellt.

3 Förslagets förutsättningar

2012/13:FPM146

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 165 och 166 i EUF-fördraget.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

-

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Under hösten 2013 kommer det litauiska ordförandeskapet i EU att ta fram rådsslutsatser om den globala dimensionen i europeisk högre utbildning för antagande vid utbildningsministrarnas rådsmöte den 25 november.

4.2 Fackuttryck/termer

-